

Ткачук І. Г., Вусятицька М. П.

ЗАЛУЧЕННЯ МІГРАЦІЙНОГО КАПІТАЛУ В ІНВЕСТИЦІЙНУ ДІЯЛЬНІСТЬ В УКРАЇНІ

Проаналізовано обсяги та структуру надходжень приватних грошових переказів в Україну. Виявлено, що значна частина коштів грошових переказів використовується на споживання, що свідчить про невикористаний інвестиційний потенціал міграційного капіталу. Виділено основні напрями, в яких можуть проводитися заходи щодо стимулювання інвестування коштів грошових переказів мігрантів в економіку, а саме: вдосконалення фінансових інструментів для мігрантів; підвищення фінансової грамотності мігрантів та членів їхніх сімей; заохочення мігрантів до спільних інвестицій в підприємницьку діяльність; підтримка індивідуального підприємництва мігрантів. Розглянуто зарубіжний досвід використання коштів мігрантів як інвестиційного ресурсу. Визначено роль місцевих та державних органів влади, фінансових установ, асоціацій мігрантів та інших неурядових громадських організацій в інвестиційній діяльності мігрантів. Запропоновано заходи залучення міграційного капіталу в економіку.

Ключові слова: приватні грошові перекази, міграційний капітал, асоціації мігрантів, інвестиційні ресурси

Рис.: 2. Бібл.: 12.

Ткачук Ірина Григорівна – доктор економічних наук, професор, завідувач кафедри, кафедра фінансів, Прикарпатський національний університет ім. В. Стефаніка (вул. Шевченка, 57, Івано-Франківськ, 76018, Україна)

Email: kfin@pu.if.ua

Вусятицька Мар'яна Петрівна – аспірант, Прикарпатський національний університет ім. В. Стефаніка (вул. Шевченка, 57, Івано-Франківськ, 76018, Україна)

Email: gomarpet@ukr.net

УДК 315(458):336.012.236330.332

Ткачук И. Г., Вусятицкая М. П.

ПРИВЛЕЧЕНИЕ МИГРАЦИОННОГО КАПИТАЛА В ИНВЕСТИЦИОННУЮ ДЕЯТЕЛЬНОСТЬ В УКРАИНЕ

Проанализированы объемы и структура поступлений частных денежных переводов в Украину. Обнаружено, что значительная часть денежных переводов используется на потребление, что свидетельствует о неиспользованном инвестиционном потенциале миграционного капитала. Выделены основные направления, в которых могут проводиться мероприятия по стимулированию инвестирования средств денежных переводов мигрантов в экономику, а именно: совершенствование финансовых инструментов для мигрантов, повышение финансовой грамотности мигрантов и членов их семей; привлечение мигрантов в общие инвестиции в предпринимательскую деятельность, поддержка индивидуального предпринимательства мигрантов. Рассмотрен зарубежный опыт использования средств мигрантов как инвестиционного ресурса. Определена роль местных и государственных органов власти, финансовых учреждений, ассоциаций мигрантов и других неправительственных организаций в инвестиционной деятельности мигрантов. Предложены меры привлечения миграционного капитала в экономику.

Ключевые слова: частные денежные переводы, миграционный капитал, ассоциации мигрантов, инвестиционные ресурсы

Рис.: 2. Библ.: 12.

Ткачук Ирина Григорьевна – доктор экономических наук, профессор, заведующий кафедрой, кафедра финансов, Прикарпатский национальный университет им. В. Стефаніка (ул. Шевченко, 57, Івано-Франковск, 76018, Украина)

Email: kfin@pu.if.ua

Вусятицкая Марьяна Петровна – аспирант, Прикарпатский национальный университет им. В. Стефаніка (ул. Шевченко, 57, Івано-Франковск, 76018, Украина)

Email: gomarpet@ukr.net

UDC 315(458):336.012.236330.332

Tkachuk I. G., Vusyatytska M. P.

ATTRACTION OF MIGRATION CAPITAL INTO INVESTMENT ACTIVITY IN UKRAINE

The article analyses volumes and structure of receipt of private money transfers into Ukraine. It shows that a significant part of money transfers is used for consumption, which testifies to the not used investment potential of the migration capital. It marks out main directions of measures on stimulation of investing money transfers of migrants into economy, namely: improvement of financial instruments for migrants, increase of financial literacy of migrants and members of their families; attraction of migrants to general investments into entrepreneurial activity; and support of individual entrepreneurship of migrants. The article considers foreign experience of the use of migrant funds as an investment resource. It determines the role of local and state bodies of authority, financial institutions, associations of migrants and other non-governmental organisations in the investment activity of migrants. It offers measures on attracting migration capital into economy.

Key words: private money transfers, migration capital, associations of migrants, investment resources

Pic.: 2. Bibl.: 12.

Tkachuk Iryna G. – Doctor of Science (Economics), Professor, Head of the Department, Department of Finance, Precarpathian National University named after V. Stefanyk (vul. Shevchenka, 57, Ivano-Frankivsk, 76018, Ukraine)

Email: kfin@pu.if.ua

Vusyatytska Maryana P. – Postgraduate Student, Precarpathian National University named after V. Stefanyk (vul. Shevchenka, 57, Ivano-Frankivsk, 76018, Ukraine)

Email: gomarpet@ukr.net

Вступ. Останнім часом проблемам залучення фінансових ресурсів мігрантів приділяють велику увагу як закордонні, так і вітчизняні дослідники. Це зумовлено тим, що обсяг міграційного капіталу досягає значних величин. Так, в Україні, за офіційними даними НБУ за 2012 р., грошових переказів з-за кордону отримано на суму 7526 млн дол. США [2], що на 25,1% більше обсягу прямих іноземних інвестицій в країну, що за аналогічний період становив 6013,1 млн дол. США [1].

За умов нестачі фінансових ресурсів залучення міграційного капіталу в економіку держави є пріоритетним завданням органів державної та місцевої влади. Про невикористаний інвестиційний потенціал грошових переказів свідчить структура сукупних витрат домогосподарств. Найбільша частина грошових переказів витрачається на життя (73%) та товари широкого вжитку (26%), тоді як лише 3,3% використовуються для створення і фінансування власного бізнесу.

Дослідження, присвячені наслідкам міграції для соціально-економічного розвитку держави та її регіонів, були здійснені такими вітчизняними вченими, як: Е. Лібанова, О. Малиновська, О. Купець, Л. Овчарова, Т. Богдан, С. Козинський, М. Ніколайчук, О. П'ятовська, В. Кіпень та інші. Ряд досліджень щодо проблем міграції населення, її впливу на економіку різних країн світу були проведені на замовлення Міжнародної організації праці, Міжнародної організації міграції, Світового банку, Організації економічного співробітництва та розвитку. На нашу думку, недостатньо уваги приділено питанням залучення коштів мігрантів в економіку регіонів та держави загалом, а саме потребують конкретизації заходи щодо перетворення грошових переказів на ключовий інвестиційний ресурс.

Метою дослідження є вивчення можливих шляхів залучення та ефективного використання грошових переказів мігрантів, а саме збільшення частки коштів, що спрямовуються на заощадження та інвестиції в загальних сукупних

витратах домогосподарств мігрантів, та, відповідно, зменшення частки споживання. Вбачаємо за доцільне розглянути позитивний досвід зарубіжних країн з високим рівнем еміграції населення та на основі проведеного дослідження сформулювати рекомендації, враховуючи реалії вітчизняної економіки.

Виклад основного матеріалу дослідження. За визначенням НБУ, приватні грошові перекази (англ. remittances) – це міжнародні перекази та потоки ресурсів до домогосподарств (у грошовій та натуральній формі), що надходять з інших країн та головним чином пов'язані з тимчасовою або постійною міграцією населення [2]. На думку багатьох науковців, приватні грошові перекази мають переваги над іншими фінансовими потоками. Вони є відносно стабільними та не створюють боргів для країн, що їх отримують.

Вони надходять у ті сфери економіки, що найменше відповідають стандартам інвестування прямих іноземних інвестицій та кредитів банків. Дослідження підтверджують, що грошові перекази позитивно впливають на платіжний баланс, зменшуючи дефіцит рахунку поточних операцій. Країни отримують додаткове джерело іноземної валюти для фінансування імпорту [5, с. 108–109].

Згідно з деякими припущеннями, українська економіка втратила б приблизно 7% свого потенціалу без стимулюючого впливу грошових переказів мігрантів, а 10-відсоткове збільшення грошових переказів на душу населення приведе до зменшення частки населення, яке проживає у злиднях, на 3,5% [3].

Динаміку зростання приватних грошових переказів можна спостерігати з 2010 року (рис. 1). За підсумками 2012 року, обсяг приватних грошових переказів в Україну збільшився на 7,2% і досягнув рівня 7,5 млрд дол. США. Співвідношення обсягів грошових переказів до ВВП вже третій рік поспіль залишається незмінним і становить 4,3%.

Для того, щоб механізм трансформації міграційного капіталу в інвестиційні ресурси ефективно функціонував, по-

Обсяги переказів, млн дол. США

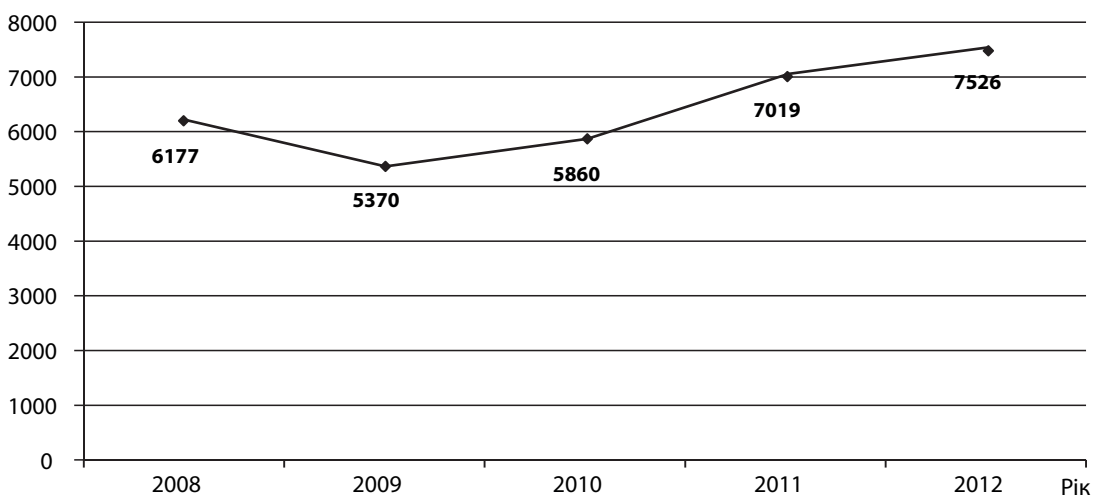

Рис. 1. Обсяги грошових переказів з-за кордону в 2007 – 2012 рр., млн дол. США

Джерело: складено автором на основі [2]

трібне його державне регулювання шляхом застосування політики стимулювання, за допомогою якого можна знизити рівень інвестиційних ризиків та підвищити роль фінансових ринків та посередників [6, с. 198]. Отже, ключову роль мають відіграти державні та місцеві органи влади, особливо в регіонах, де спостерігаються особливо інтенсивні трудові міграції за кордон. Такими регіонами є Закарпатська, Чернівецька, Волинська, Івано-Франківська, Львівська і Тернопільська області.

Загалом можна виділити такі напрямки, в яких можуть проводитися заходи щодо стимулювання інвестування коштів грошових переказів мігрантів в економіку:

- вдосконалення фінансових інструментів для мігрантів;
- підвищення фінансової грамотності мігрантів та членів їхніх сімей;
- заохочення мігрантів до спільних інвестицій в підприємницьку діяльність;
- підтримка індивідуального підприємництва мігрантів.

Стимулювання мігрантів до інвестицій в економіку регіону може відбуватися шляхом співпраці місцевих органів влади з суб'єктами фінансового ринку щодо впровадження нових фінансових інструментів, які б були розроблені спеціально для мігрантів як специфічної цільової групи. Все більше банків та інших фінансових установ пропонують на ринку продукти, які максимально враховують потреби мігрантів, передбачають зменшення витрат, підвищення прибутковості та доступності. Вони включають в себе такі інструменти, як грошові перекази, мікрокредитування, програми заощаджень і страхові поліси.

На сьогодні витрати, пов'язані з відправленням грошових переказів через банківські установи та міжнародні платіжні системи, часто є надто високими. Це спонукає багатьох відправників коштів звернутися до альтернативних неофіційних каналів, які пропонують послуги за більш низькою ціною та привабливішими умовами, такими як швидкість, анонімність угод, вигідне розташування місць відправлення та одержання коштів.

Офіційні дані НБУ за 2008–2012 роки свідчать про збільшення частки грошових переказів неформальними каналами протягом періоду 2009–2012 років з 13,0% до 13,8%, та збільшення частки переказів, що надійшли через міжнародні платіжні системи (рис. 2).

На думку багатьох дослідників, фактична частка коштів, що передається неформальними каналами, відрізняється від офіційних даних і є значно вищою. Використання таких каналів грошових переказів може бути досить ризикованим.

У вересні 2008 року Світовим банком було створено Всесвітню базу вартості грошових переказів, яка містить дані про ціни та умови грошових переказів у близько вісімдесяти країнах світу. Проект є ключовим інструментом для контролю витрат, понесених при відправці й отриманні грошей основними напрямками грошових переказів та надає можливість відправникам порівняти ціни на послуги, що пропонуються фінансовими посередниками, та обрати найоптимальніший варіант. База містить дані про вартість грошових переказів в Україну тільки з двох країн відправлення – Чеської Республіки та Російської Федерації. За її даними, середня вартість грошового переказу на суму 200\$ з Чеської Республіки в Україну в першому кварталі 2013 року через банківську систему становила 36,20\$, а за допомогою міжнародних

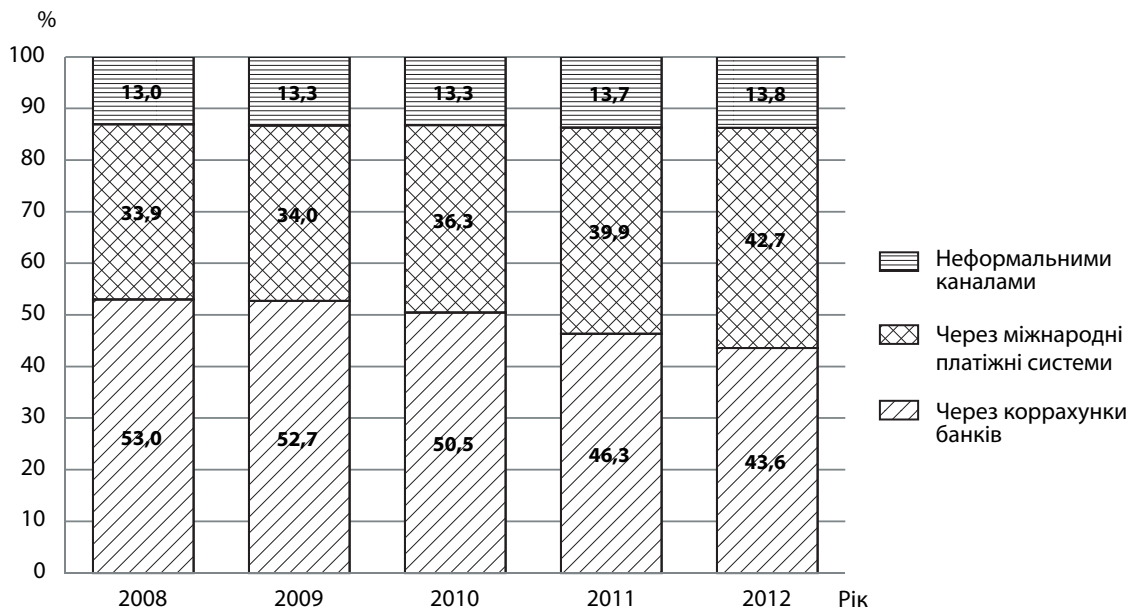

Рис. 2. Розподіл обсягів приватних грошових переказів за каналами надходження за 2008 – 2012 роки, %

Джерело: складено автором на основі [2]

платіжних систем – 10,73\$, загальна середня величина у відсотках – 10,40%, що більше за глобальний показник вартості грошових переказів, який за аналогічний період склав 9,05% [7].

Створення загальнодоступної бази даних, що містить детальну інформацію про вартість відправки грошових переказів, є одним з найбільш ефективних засобів підвищення прозорості ринку цих послуг. Збір даних на національному або регіональному рівні може бути більш детальним, частіше оновлюватися і враховувати потреби місцевих жителів. На сьогодні Світовим банком були сертифіковані національні бази даних Африки, Австралії/Нової Зеландії, Центральної Америки, Франції, Італії, і Норвегії. Враховуючи всі переваги таких баз даних, Україні слід перейняти цей позитивний досвід, оскільки така база даних може фактично служити інструментом, який дозволяє легко порівнювати вартість послуги і дає більш точне уявлення про те, скільки одержувач отримає в кінцевому підсумку і за який період. У той же час, доступ до таблиць порівняння цін стимулює конкуренцію на ринку фінансових послуг щодо їх ефективності та зниження витрат.

Місцеві органи влади також можуть співпрацювати з місцевими банками, кредитними спілками й ощадно-кредитними кооперативами, наприклад, заохочуючи їх до розробки дешевших грошових переказів та впровадження інноваційних інструментів передачі коштів.

У Мексиці банк Bancomer BBVA, який налагодив зв'язки з Банком Wells Fargo Bank, багатьма платіжними системами в Нью-Йорку та поштовою службою США, запровадив випуск дебетових карток для мігрантів, що виїхали в США, які можуть бути використані членами їхніми сімей, які залишилися вдома, навіть якщо вони не мають власних банківських рахунків. Ще один банк, Banamex, запровадив можливість відкриття єдиного рахунку, яким можна керувати по обидві сторони кордону. В Північній Кароліні однією з найбільших кредитних спілок в якості клієнтів були залучені мексиканські іммігранти, що працювали на великій птахофабриці. Ці мігранти отримали можливість вносити кошти на рахунки, які члени їх сімей можуть отримати в Мексиці за допомогою звичайних карток через банкомати [8, с. 37].

На нашу думку, в Україні недостатньо використано потенціал поштової системи. Поштово-ощадні установи активно залучаються до надання послуг з грошових переказів мігрантів в країнах Азії та Латинської Америки. Прикладом може слугувати позитивний досвід Бразилії. З ініціативи Banco Bradesco, одного з провідних комерційних банків, та підтримки Центрального банку Бразилії, який дав згоду на нормативно-законодавчі зміни, які дозволили Національному поштовому оператору стати кореспондентом банку Bradesco, було запроваджено дешеві послуги грошових переказів, а також інші послуги з відкриття та обслуговування рахунків мігрантів. Так, було відкрито понад 3 000 000 рахунків через 5000 поштових відділень, що удвічі більше існуючої філіальної мережі банку [9, с. 39]. Зважаючи на те, що більшість відділень банків розташовані в містах та великих населених пунктах, такий проект став вагомим стимулом

соціально-економічного розвитку, оскільки забезпечив можливість надавати такі фінансові послуги як мікрофінансування, заощадження, обслуговування поточних рахунків, грошові перекази, платежі та інші продукти для сільських жителів і малих підприємств у віддалених населених пунктах.

Привабливими для мігрантів також можуть бути спеціальні ощадні продукти, які передбачають вигідні процентні ставки в порівнянні із звичайними ощадними рахунками. Ці рахунки можуть бути відкриті навіть з-за кордоном мігрантами особисто або через довірених осіб на батьківщині мігрантів. Стимулом для підвищення банками відсоткових депозитних ставок для мігрантів може виступити конкуренція з боку державних банків, або сплата їх частини за бюджетні кошти.

Ще одним альтернативним видом фінансових інструментів є державні або муніципальні облигації для мігрантів. Позитивний досвід з їх розміщення мають такі країни як Індія, Ізраїль, Бангладеш, Китай, Ефіопія, Ліван, Непал, Марокко та інші. Кошти, одержані від їх емісії мають цільове спрямування, здебільшого на виконання інфраструктурних та інших інвестиційних проектів, спрямованих на покращення соціально-економічного стану території. Значною перешкодою на шляху запровадження таких заходів в Україні є те, що державні та місцеві органи влади не користуються високим рівнем довіри у населення, тому, на нашу думку, попит на такі види цінних паперів буде не надто високим.

Органи місцевої та державної влади можуть мати вирішальне значення в інформуванні фінансових установ про поведінку і потреби мігрантів та членів їх сімей у забезпеченні фінансовими інструментами, які б відповідали їхнім специфічним вимогам. Це спонукає їх до проведення масштабних досліджень основних особливостей, мислення і поведінки мігрантів та одержувачів грошових переказів в напрямку інвестиційної діяльності. Так, в Україні вперше на загальнодержавному рівні отримано достовірну інформацію про основні характеристики трудової міграції Українським центром соціальних реформ за участю Державного комітету статистики України в 2009 р. в рамках проекту «Зовнішня трудова міграція населення України». Результати проекту забезпечують формування надійної аналітичної бази, необхідної для прийняття ефективних рішень щодо державного регулювання зовнішньої трудової міграції [10, с. 6].

Такі дослідження систематично проводяться й в інших країнах світу. Так, дослідження, що були проведені в Молдові та Австрії, суттєво змінили бачення мігрантів як соціально вразливої групи на успішних підприємливих людей, де грошові перекази є значним інвестиційним ресурсом. За результатами опитування мігрантів було розроблено і запропоновано до впровадження такі фінансові інструменти як мікрокредитування, пенсійні схеми заощадження та схеми заощадження на освіту дітей тощо.

Ключ до успіху органів місцевої влади у стимулюванні розвитку подібних інструментів значною мірою полягає в їх здатності мобілізувати учасників фінансового сектора, таких як банки, інвестиційні компанії, кредитні та ощадні кооперативи і т. д. Важливо також зазначити, що поряд із діяльністю фінансових установ щодо залучення коштів мігрантів в еко-

номіку регіону, важливу роль відіграє здатність мігрантів та членів їх сімей вирішувати, куди спрямовувати кошти.

Мігранти і члени їх сімей не в змозі робити активний вибір вкладення коштів грошових переказів, оскільки насправді не знають про доступні альтернативні варіанти та їх відносні переваги та ризики. Підвищення обізнаності за допомогою комунікації та фінансової підготовки дає можливість мігрантам зробити усвідомлений вибір про те, як перевести гроші зі споживчих витрат на інвестиційні вкладення.

Досвід зарубіжних країн показує, що ефективним є проведення тренінгів з підвищення фінансової грамотності мігрантів та членів їх сімей. На таких тренінгах навчають як правильно приймати фінансові рішення, а саме як вести облік сімейних доходів та витрат, як планувати сімейний бюджет, як складати плани заощаджень, куди інвестувати кошти тощо.

Навчання можуть здійснювати представники фінансових установ, які зацікавлені в просуванні фінансових інструментів, які були розроблені спеціально для мігрантів. Проте такі навчання можуть бути ефективними лише за умов, коли фінансові установи будуть переслідувати не тільки комерційні цілі, а ще й соціальну місію. Закордоном активну позицію в підвищенні фінансової грамотності населення займають різні громадські та профспількові організації.

Вони можуть домагатися включення в навчальну програму середньої та вищої школи курсів з підвищення фінансової грамотності дітей мігрантів. Долучатися до цих заходів повинні органи місцевої та державної влади, які б мали виступати гарантом виконання їх спільних проектів з фінансовими установами щодо освоєння коштів мігрантів, залучених фінансовими установами.

Незважаючи на те, що поведінка мігрантів і державна політика щодо залучення коштів мігрантів в економіку мають вирішальне значення, роль, яку відіграють асоціації мігрантів, діаспора та міжнародні та громадські організації, не може ігноруватися. Асоціації мігрантів у країнах працевлаштування в даний час приймають все більш активну участь у фінансуванні проектів з покращення умов життя та сприяння розвитку в їх країнах походження.

В Україні з 1996 року діє Міжнародна організація міграції, яка проводить дослідження щодо грошових переказів заробітчан, демографії та інвестицій, сприяє програмам трудової міграції з метою отримання коштів для існування; сприяє економічній інтеграції мігрантів через спеціалізовані схеми мікрокредитування для підприємств малого бізнесу, що збільшує потенціал мігрантів зробити свій внесок у розвиток України [4].

Позитивним для нашої держави буде досвід країн Латинської Америки, де кількість асоціацій мігрантів з кожним роком збільшується. Мігранти з Домініканської Республіки, Гватемали, Гаїті, Мексики та Сальвадору створили асоціації у США, щоб об'єднати свої фінансові ресурси у фонди, кошти яких використовуються для поліпшення стану економіки та соціального забезпечення в рідних містах та селах.

Процес тісної співпраці за участю органів державної влади, об'єднань мігрантів, неурядових організацій та при-

ватного сектору може дати значний результат для місцевого розвитку. Так, у Мексиці уряд надає відповідні кошти для заохочення асоціацій мігрантів до інвестицій такого роду. В деяких регіонах Мексики федеральні, державні та місцеві органи реалізовували програму, за якою фінансування проектів, спрямованих на соціально-економічний розвиток територій, відбувалося у співвідношенні «один до двох»: одна третина коштів надходить з фондів асоціацій мігрантів, за бюджетні кошти фінансується дві третини. До 2002 року за програмою було реалізовано проектів на суму 43,5 млн дол. США, дві треті з яких спрямовано на підтримку сільського господарства в чотирьох регіонах з високим рівнем еміграції. У 2000 році групою мігрантів з штату Сакатекас, що на півночі Мексики, інвестовано 6 млн дол. США в будівництво нових доріг, шкіл, церков, систем водопостачання і парків. Іноді таке партнерство використовується для просування комерційних підприємств. В штаті Гуанахуато в центральній частині Мексики, наприклад, таким чином місцеві органи влади заохочують асоціації мігрантів інвестувати в невеликі фабрики з пошиття одягу, обіцяючи профінансувати деякі початкові витрати таких підприємств [8, с. 82].

Стимулювання мігрантів до інвестицій їх коштів в підприємницьку діяльність може відбуватися шляхом надання пільгових мікрокредитів в країні походження мігрантів. Виділення позикових коштів може відбуватися на фінансування індивідуальної підприємницької діяльності або для розвитку бізнесу в інтересах організованої групи. Наприклад, жінки мігрантів можуть заохочуватися до створення економічних кооперативів, які, в свою чергу, можуть перерости в підприємства шляхом фінансування за рахунок фондів, що формуються з грошових переказів та іншої технічної допомоги.

В Еквадорі проблему недостатнього фінансування підприємницької діяльності в одному з регіонів вирішили шляхом реалізації спільного проекту місцевих органів влади, фінансових установ та асоціацій мігрантів під назвою «Стимулювання виробництва кави в провінції Лоя», в рамках якого було підписано угоду з місцевими ощадними та кредитними спілками з приводу розробки спеціальних кредитних пропозицій для місцевих фермерів, які вирощують каву з урахуванням можливостей часткового погашення їх коштами грошових переказів мігрантів, які, таким чином отримують частку в кооперативі. Зі свого боку місцеві органи влади зобов'язалися забезпечити сертифікацію продукції як екологічно чистої та підтримку просування її на ринок [11, с. 55].

Ефективними виявились також два інші проекти, які реалізовувалися в Філіппінах та Еквадорі. Ці проекти проходили в рамках державної програми підтримки розвитку «зеленого туризму». Вони полягали в сприянні створенню власних селянських господарств, на базі домогосподарств мігрантів, які б могли приймати туристів. Перевагою обрання сімей мігрантів як цільової групи є те, що вони володіють достатніми фінансовими ресурсами, які надходять у вигляді грошових переказів з-за кордону і можуть бути використані для облаштування власних садиб для відпочиваючих. Про-

тягом періоду реалізації проектів проводилися навчання членів сімей мігрантів щодо планування та ведення власної справи у сфері сільського «зеленого туризму». Як результат було створено недорогі варіанти відпочинку для туристів, зменшено рівень безробіття в сільській місцевості та підвищення добробуту сімей мігрантів.

В Україні зароджується діяльність неурядових громадських організацій з підтримки розвитку сільського «зеленого туризму». Так, створена в 1996 році Спілка сприяння розвитку сільського зеленого туризму в Україні, яка має 20 обласних, 47 районних, 70 сільських відділень та осередків, які об'єднують 956 власників садиб та 42 юридичні особи, розробляє пропозиції щодо нормативно-законодавчої регламентації діяльності, поширює інформацію про потенціал сільських територій та послуг, сприяє самоорганізації сільських господарів в кластери та осередки за місцем проживання, проводять навчання господарів садиб в рамках Школи сільського туризму [12]. Проте, така діяльність відбувається за мінімальної державної підтримки. Активну участь мають приймати органи місцевої влади. Сільські, селищні голови, виконавчі комітети районних та обласних рад мають надавати інформаційну, організаційну, фінансову підтримку для сприяння розвитку зеленого туризму в регіоні, і таким чином сприяти залученню міграційного капіталу в економіку регіону.

В багатьох випадках управління багатьма малими підприємствами, що створюються мігрантами в країнах їх походження покладається на їхніх родичів чи друзів. Засновуючи власну справу, мігранти таким чином готують собі підґрунтя для повернення додому. Часто такі підприємства не вдається розвинути через певні перешкоди, що змушує мігрантів залишатися закордоном ще довгий час. Щоб такий бізнес був успішним повинні бути подолані такі основні перешкоди як нестача фінансових ресурсів та відсутність навичок в управлінні. Місцеві органи влади повинні налагодити діяльність

служб, які б спеціалізувалися на наданні технічної підтримки та спеціальних послуг для мігрантів, а саме допомога в проведенні аналізу ринку та розробці бізнес-планів, аналіз конкуренції тощо.

В Сенегалі, Італії та Бельгії було створено мережу Центрив з підтримки підприємницьких ініціатив мігрантів. Ці центри надають довідкову підтримку мігрантам для розвитку бізнес-ідеї, що запозичена в країні працевлаштування (Італії, Бельгії), на батьківщині (Сенегалі). Дванадцять бізнес-тренерів пройшли навчання в наданні інформації, приватних консультацій і навчанні підприємців-мігрантів. Всі мігранти, які зацікавлені у заснуванні власної справи в Сенегалі, можуть безкоштовно отримати консультацію в довідкових службах і отримати доступ до пропонованих послуг, які викликали великий інтерес серед цільової групи населення. До мігранта, який остаточно вирішив розпочати власний бізнес в рідній країні, закріплюють бізнес-тренера, який допомагає йому в ідентифікації, розробці, формалізації ідеї та створенні підприємства. Робота центрив з підтримки підприємницьких ініціатив мігрантів стратегічно пов'язана з іншими ключовими установами, такими як торговими палати, Регіональні агенції розвитку в Сенегалі та ін. [11, с. 61].

Висновки. Приватні грошові перекази мігрантів можуть сприяти інвестиційній діяльності і зростанню соціально-економічного розвитку регіону, але цей процес не є автоматичним. Багато залежить від поведінки мігрантів, які переказують додому кошти і те, яким чином ці кошти фактично будуть використані. Кошти мігрантів, спрямовані переважно на споживання, мають не великий позитивний ефект для економіки. Вбачаємо пріоритетним завданням органів місцевої та державної влади шляхом проведення комплексу заходів створити необхідні умови для інвестування міграційного капіталу. До реалізації цих заходів мають бути залучені об'єднання мігрантів, фінансово-кредитні установи, міжнародні організації та корпоративний сектор.

ЛІТЕРАТУРА

1. Основні показники економічного та соціального розвитку України [Електронний ресурс] / Міністерство економічного розвитку і торгівлі. – Режим доступу: <http://www.me.gov.ua/>
2. Огляд приватних грошових переказів в Україну [Електронний ресурс] / Національний банк України. – Режим доступу: <http://www.bank.gov.ua>
3. Міграція в Україні – факти і цифри [Електронний ресурс]. – Режим доступу: http://iom.org.ua/pdf/Facts&Figures_b5_ua_f.pdf
4. Представництво Міжнародної організації з міграції (МОМ) в Україні [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://iom.org.ua/en/>
5. Овчарова Л. Приватні грошові перекази і розвиток економіки [Електронний ресурс] / Л. Овчарова // Соціально-економічні та етнокультурні наслідки міграції для України : зб. матеріалів наук.-практ. конф. (Київ, 27 вересня 2011 р.) / упоряд. О. А. Ма-

REFERENCES

- Alvarez, Tinajero S. P., and Sinatti, G. "Joint Migration and Development Initiative Migration for Development: a Bottom-Up Approach A Handbook for Practitioners and Policymakers" http://www.globalmigrationgroup.org/uploads/UNCT_Corner/theme7/jmdi_august_2011_handbook_migration_for_development.pdf.
- Ghosh, B. "Migrants remittances and development: myths, rhetoric and realities. Paper prepared for International Organization for Migration" http://publications.iom.int/bookstore/index.php?main_>.
- "Mihratsiia v Ukraini - fakty i ttsyfy" [Migration in Ukraine - the facts and figures]. http://iom.org.ua/pdf/Facts&Figures_b5_ua_f.pdf.
- Ovcharova, L. "Pryvatni hroshovi perekazy i rozvytok ekonomiky" [Private remittances and economic development]. <http://www.niss.gov.ua>.

- линовська. – К. : НІСД, 2011. – 344 с. [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.niss.gov.ua>
6. Щур Р. І. Міграційний капітал у фінансовому забезпеченні інвестиційного розвитку регіону / Р. І. Щур // Сталий розвиток економіки. №4 (14). – 2012. – С. 196–201.
 7. Remittance Prices Worldwide [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://remittanceprices.worldbank.org>
 8. Ghosh. B. Migrants remittances and development: myths, rhetoric and realities. Paper prepared for International Organization for Migration, 2006 [Електронний ресурс]. – Режим доступу: http://publications.iom.int/bookstore/index.php?main_page=product_info&products_id=148
 9. Suki L. Competition and Remittances in Latin America: Lower Prices and More Efficient Markets. Working Paper 2/2007 [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.oecd.org/daf/competition/prosecutionandlawenforcement/38821426.pdf>
 10. Зовнішня трудова міграція в Україні [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://openukraine.org/doc/BK-MIGR-END.pdf>
 11. Alvarez Tinajero S. P. Joint Migration and Development Initiative Migration for Development: a Bottom-Up Approach A Handbook for Practitioners and Policymakers / Alvarez Tinajero S. P., Sinatti G. [Електронний ресурс]. – Режим доступу: http://www.globalmigrationgroup.org/uploads/UNCT_Corner/theme7/jmdi_august_2011_handbook_migration_for_development.pdf
 12. Спілка сприяння розвитку сільського зеленого туризму в Україні [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.greentour.com.ua>
- “Ohliad pryvatnykh hroshovykh perekaziv v Ukrainu” [Review of private money transfers to Ukraine]. <http://www.bank.gov.ua>.
- “Osnovni pokaznyky ekonomichnoho ta sotsialnoho rozvytku Ukrainy” [Main indicators of economic and social development of Ukraine]. <http://www.me.gov.ua/>.
- Predstavnytstvo Mizhnarodnoi orhanizatsii z mihratsii (MOM) v Ukraini. <http://iom.org.ua/en/>>.
- Remittance Prices Worldwide. <http://remittanceprices.worldbank.org>>.
- Suki, L. “Competition and Remittances in Latin America: Lower Prices and More Efficient Markets” <http://www.oecd.org/daf/competition/prosecutionandlawenforcement/38821426.pdf>.
- Shchur, R. I. “Mihratsiinyi kapital u finansovomu zabezpechenni investytsiinoho rozvytku rehionu” [Migration capital for the investment in financial development]. *Stalyi rozvytok ekonomiky*, no. 4(14) (2012): 196-201.
- Spilka spriyannia rozvytku silskoho zelenoho turizmu v Ukraini. <http://www.greentour.com.ua>.
- “Zovnishnia trudova mihratsiia v Ukraini” [External labor migration in Ukraine]. <http://openukraine.org/doc/BK-MIGR-END.pdf>.